

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ได้แก่ ประชากร คือ ผู้บริหารจำนวน 27 คน และอาจารย์จำนวน 239 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา จำนวน 213 คน ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 156 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 156 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 791 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ นโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และแบบประเมิน จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมิน สำหรับผู้บริหาร แบบประเมินสำหรับอาจารย์ แบบประเมินสำหรับนักศึกษา แบบประเมินสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา และแบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมภายนอก โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเนื้อหาของนโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) เพื่อขอให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ตอบแบบประเมิน และส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ สำหรับข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ได้ส่งแบบประเมินสำหรับผู้บริหารจำนวน 27 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 23 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.19 ส่งแบบประเมินสำหรับอาจารย์ จำนวน 239 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 210 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.87 ส่งแบบประเมินสำหรับนักศึกษา จำนวน 213 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 191 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.67 ส่งแบบประเมินสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 156 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 128 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.05 และส่งแบบประเมินสำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 156 ชุด ได้รับคืนมาและสมบูรณ์ 129 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.69 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้เป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล อายุมากกว่า 50 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท มีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่า 20 ปี และประสบการณ์ด้านการบริหาร 16-20 ปี
2. อาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านการสอนน้อยกว่า 6 ปี ส่วนใหญ่สอนภาคทฤษฎี 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และสอนภาคปฏิบัติมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากการสอนยังทำงานด้านบริการการศึกษาและอื่น ๆ
3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลเทคนิค ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) เป็นเวลามากกว่า 4 ปี และสาเหตุที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ เนื่องจากต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม และต้องการปรับตำแหน่งและเงินเดือน
4. ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ชุมชน และดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ
5. ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ชุมชน มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11-15 ปี

ตอนที่ 2 ผลสรุปการประเมินบริบท (Context Evaluation) จำแนกได้ ดังนี้

1. ผลสรุปการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ นโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) พบว่า วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เป็นข้อความที่ระบุถึงคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวิชาชีพพยาบาล จึงไม่มีข้อความที่แสดงถึงความสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบางข้อที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวในเรื่องการสนับสนุนการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานในเขตชนบทอย่างต่อเนื่อง พัฒนาให้มีความหลากหลาย และขยายเข้าไปในเขตเมืองให้มากขึ้น และนโยบายในเรื่องการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาสาธารณสุข
2. ผลสรุปการประเมินสภาพแวดล้อมภายในของหลักสูตร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร และเกณฑ์การวัดและประเมินผล

2.1 การประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ สามารถปฏิบัติได้จริง มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2 โครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 2 ปี จำนวน 74 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 20 หน่วยกิต หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 12 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพยาบาล 36 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่ามีจำนวนหน่วยกิตพอดี สำหรับจำนวนหน่วยกิตรายวิชาในหลักสูตร ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่ามีจำนวนหน่วยกิตพอดี เช่นเดียวกัน

2.3 การประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก สำหรับความเหมาะสมด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกวิชา ส่วนความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับน้อยทุกวิชา

2.4 การประเมินเกณฑ์การวัดและประเมินผล พบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลสรุปการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) จำแนกได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านอาจารย์และนักศึกษา พบว่า การประเมินด้านอาจารย์ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปริมาณอาจารย์เพียงพอกับรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ส่วนการประเมินด้านนักศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการประเมินส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเพียงพออยู่ในระดับน้อย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และมีความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นโรงพยาบาล/สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน มีความเพียงพอในระดับมากและห้องประชุมสัมมนากลุ่มย่อย และห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ มีคุณภาพและความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 ผลสรุปการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) จำแนกได้ดังนี้

1. ด้านการบริหาร เมื่อพิจารณาจากการประเมินของผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า กระบวนการบริหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ จากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน จากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 5 ผลสรุปการประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product Evaluation) จากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพ ของผู้สำเร็จการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลการประเมินบริบท (Context Evaluation)

1.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 กับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ นโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) พบว่า ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ระบุไว้ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ระบุถึงคุณสมบัติเฉพาะของวิชาชีพพยาบาล และระบุถึงความสอดคล้องกับนโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข โดยวัตถุประสงค์ของหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นข้อความที่ระบุถึงคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวิชาชีพ และมีวัตถุประสงค์ที่มีข้อความสอดคล้องกับนโยบายตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ในเรื่องการสนับสนุนการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน และการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาสาธารณสุข ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ตอบสนองความต้องการของสังคม และความต้องการของวิชาชีพในปัจจุบัน ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังที่ สังกัด อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า ลักษณะของวัตถุประสงค์ที่ดี ควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ช่าง บัควรี (2530) กล่าวว่า หลักสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ คือ ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม และ จินตนา ยูนิพันธ์ (2530) กล่าวว่า ความต้องการของสังคมและแนวโน้ม และความต้องการของวิชาชีพและแนวโน้มเป็นแหล่งที่มาของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาพยาบาล

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของหลักสูตร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร และเกณฑ์การวัดและประเมินผล

1.2.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ได้รับการประเมินว่า มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้สามารถปฏิบัติได้จริง มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมดี เพราะลักษณะของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดี จะต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ (สุมิตร คุณานุกร, 2523 ; สงัด อุทรานันท์, 2528) ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ (চারং บัวศรี, 2532) มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (สงัด อุทรานันท์, 2527 ; สันต์ ธรรมบำรุง, 2528 ; ชารัง บัวศรี, 2532) และสามารถตอบสนองความต้องการของวิชาชีพและแนวโน้ม (จินตนา ยูนิพันธ์, 2530)

1.2.2 โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 มีโครงสร้างรวมตลอดหลักสูตร 2 ปี จำนวน 74 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปแบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หมวดวิชา พื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพพยาบาล และหมวดวิชาเลือกเสรี ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่ามีจำนวนหน่วยกิตพอดี สำหรับหน่วยกิตรายวิชาในหลักสูตร ผู้ประเมินส่วนใหญ่ประเมินว่าพอดี มีบางรายวิชาที่ได้รับการเสนอแนะว่ามีจำนวนหน่วยกิตน้อยเกินไป ควรเพิ่มมากขึ้น เพราะมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น ภาษาอังกฤษ การวิจัยทางการแพทย์ แต่บางวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป เช่น วิชาเศรษฐศาสตร์สุขภาพเบื้องต้น วิชาชีวเคมี จากผลการประเมินดังกล่าว แสดงว่า หลักสูตรนี้มีโครงสร้างที่เหมาะสมดังที่บรูเนอร์ (Bruner, 1960 อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์, 2528) กล่าวว่า ถ้ามีการจัดลำดับโครงสร้างของสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ดี ก็จะสามารถนำเอาความรู้ในสาขาวิชาเหล่านั้นมาสอนให้สอดคล้องกับบุคลิกภาวะ และความสามารถของผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับแนวความคิดในการเลือกวิชาที่ ชารัง บัวศรี (2532) กล่าวว่า ปัญหาแรกที่จะต้องพิจารณาในการเลือกเนื้อหาวิชา คือ ต้องรู้ก่อนว่าในหลักสูตรจะต้องมีวิชาอะไรบ้าง เมื่อทราบแล้วจึงพิจารณาต่อไปว่า เนื้อหาวิชาในแต่ละวิชาควรเป็นอย่างไร

1.2.3 เนื้อหาสาระของหลักสูตร

การประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตรพบว่า เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความเหมาะสมด้านการเรียนการสอน ความเหมาะสม

ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ โดยที่เนื้อหาวิชาในหลักสูตรทุกวิชามีความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับน้อย

จากผลการประเมินดังกล่าว แสดงว่า การสร้างหลักสูตรนี้มีหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระได้อย่างเหมาะสม เพราะการเลือกเนื้อหาสาระที่ดีจะต้องสอดคล้องกับบุคลิกภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม (ธำรง บัวศรี, 2532) มีความสอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน (สุมิตร คุณานุกร, 2523) มีการจัดลำดับความต่อเนื่อง และมีการผสมผสาน (Tyler, 1969) และมีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ธำรง บัวศรี, 2532)

1.2.4 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

จากการประเมิน พบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าเกณฑ์การวัดและประเมินผลของหลักสูตรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาตามที่ ธำรง บัวศรี (2532) กล่าวว่า การประเมินผล จะต้องประกอบด้วย การวัดผลและการประเมินค่า การประเมินผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนอย่างแยกไม่ออก ความสัมพันธ์ของกิจกรรมทั้งสองนั้นเมื่ออยู่ในทุกขั้นตอนทางการเรียนการสอน แสดงว่า การวัดและประเมินผลมีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร ดังนั้นเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ดีเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ย่อมบ่งชี้ถึงคุณภาพที่ดีของหลักสูตรได้ประการหนึ่ง

2. ข้อมูลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

2.1 ผลการประเมินด้านอาจารย์และนักศึกษา เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า การประเมินด้านอาจารย์ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปริมาณอาจารย์เพียงพอกับรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวณี ชาศรีวัฒน์ (2536) เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พุทธศักราช 2528 ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่า ปริมาณอาจารย์หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพการพยาบาลกับรายวิชาที่เปิดสอน มีความเหมาะสมน้อย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงความรับผิดชอบของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง ซึ่งดำเนินการสอนมากกว่า 1 หลักสูตรเพื่อสามารถผลิตพยาบาลตามแผนการผลิตของกระทรวงสาธารณสุขสำหรับการพัฒนาและขยายงานบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับวิทยาลัยพยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาอาจารย์ที่มีอยู่ โดยการสนับสนุนให้ได้ศึกษาอบรม ดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และรักษามาตรฐานการจัดการศึกษาพยาบาลให้อยู่ในเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด ดังนั้นปัญหาในเรื่องความเหมาะสมกับของจำนวนอาจารย์กับการจัดการเรียนการสอน

ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงเป็นปัญหาที่จะคงมีอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารของกองงานวิทยาลัยพยาบาล สืบเนื่องมาถึงสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข และสถาบันพระบรมราชชนก ก็ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพและปริมาณอาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่ง อยู่เสมอ และพยายามหาแนวทางแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน อาทิเช่น การคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ที่มีผลการเรียนดี และมีคุณสมบัติเหมาะสมให้เป็นอาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาล และการจัดการศึกษาอบรมสำหรับพยาบาลในโรงพยาบาลที่เป็นสถานฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลภาคปฏิบัติ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้วิทยาลัยพยาบาลมีศักยภาพในการบริหารและการดำเนินงานด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น และสถาบันพระบรมราชชนกก็มีความพร้อมที่จะสนับสนุนการพัฒนาของวิทยาลัยพยาบาล จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่า ปัญหาเรื่องนี้จะคลี่คลายไปได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับการประเมินด้านนักศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่ตอบแบบประเมินถึงเหตุผลที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ว่า ส่วนใหญ่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม และบางส่วนต้องการปรับตำแหน่งและเงินเดือนด้วย การที่นักศึกษาเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้นและมีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาแล้วระยะหนึ่ง ทำให้มีความเข้าใจในงาน และมีแรงจูงใจที่จะศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน และมีความตั้งใจในการศึกษา เป็นอย่างดี

2.2 ผลการประเมินส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนพบว่า ส่วนใหญ่มีความเพียงพออยู่ในระดับน้อย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และมีความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับมาก ยกเว้น โรงพยาบาล/สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน มีความเพียงพออยู่ในระดับมาก และห้องประชุมสัมมนากลุ่มย่อย และห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ มีคุณภาพและความสะดวกในการใช้บริการอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า โดยทั่วไป วิทยาลัยพยาบาลมีส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอนซึ่งมีคุณภาพดี และให้บริการได้สะดวก แต่ยังต้องการปริมาณที่เพิ่มขึ้น หากวิทยาลัยพยาบาล ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลางหรือการสนับสนุนจากชุมชน ก็จะสามารถปรับปรุงในด้านส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอนให้มีปริมาณเพียงพอได้ ซึ่งผู้บริหารของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง คงจะตระหนักถึงเรื่องนี้ และมีความพยายามดำเนินการอยู่แล้ว

3. ข้อมูลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

3.1 ด้านการบริหาร เมื่อพิจารณาภาพรวมจากการประเมิน ของผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า กระบวนการบริหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่าผู้บริหารของ

วิทยาลัยพยาบาลประสบความสำเร็จในการบริหารการใช้หลักสูตรนี้เป็นอย่างดี ดังที่ อ่าง บัวศรี (2532) กล่าวถึง สิ่งที่ต้องเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบบริหารของสถานศึกษา และการเตรียมงบประมาณค่าใช้จ่าย และ กิติมา ปรีดีดิลก (2532) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติ ได้แก่ การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด และการจัดทำคู่มือครู

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ จากการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นเดียวกัน จากผลการประเมินดังกล่าว แสดงว่า วิทยาลัยพยาบาลสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สันต์ ธรรมบำรุง (2527) กล่าวว่า ครูผู้สอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้

4. ข้อมูลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Product Evaluation) พบว่า คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า ผลผลิตบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เมื่อพิจารณาภาพรวม จากผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข กล่าวได้ว่า หลักสูตรนี้มีความเหมาะสมทั้งในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดโครงสร้าง การกำหนดเนื้อหาสาระรายวิชา เกณฑ์การวัดและประเมินผล การเตรียมการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตร ไปจัดการเรียนการสอนจนกระทั่งได้ผลผลิตคือ ผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งมีคุณลักษณะเหมาะสม หากจะมีส่วนที่เป็นข้อด้อยอยู่บ้างเพียงส่วนน้อย ก็เป็นสิ่งที่สถาบันพระบรมราชชนก และวิทยาลัยพยาบาล ให้ความสนใจ และพยายามพัฒนา ปรับปรุง อยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อพิจารณาสำหรับสถาบันพระบรมราชชนก ผู้บริหารและอาจารย์ในการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันพระบรมราชชนก

1.1.1 ควรกำหนดแผนการดำเนินงานในการประเมินหลักสูตร และนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการสาธารณสุข และเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาพยาบาลอยู่เสมอ

1.1.2 ควรสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการสร้างอาคารเรียน การจัดการท้าววัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีคุณภาพดี และนักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า ได้อย่างเต็มที่

1.1.3 เพิ่มจำนวนอาจารย์ให้เพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และสร้างเสริมขวัญ กำลังใจ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาล

1.2.1 ปรับปรุงปริมาณ คุณภาพ และความสะดวกในการใช้บริการของห้องสมุด สถานที่เรียน วัสดุการเรียนการสอน และสื่อทัศนูปกรณ์ ในส่วนที่ยังมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และพัฒนาส่วนที่มีความเหมาะสมแล้วให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ควรพิจารณาเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถาบันในระดับอุดมศึกษาด้วย

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

1.3.1 ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจดียิ่งขึ้นถึงหลักเกณฑ์วิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประเมินหลักสูตรอื่น ๆ ทุกหลักสูตรในความรับผิดชอบของสถาบันพระบรมราชชนก เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ควรติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลระดับต่าง ๆ จากความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการด้านสาธารณสุข ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขทั่วประเทศ

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารการใช้หลักสูตรของวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย